

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Vita, Et Gestis S. Francisci Xaverii È Societate Iesv
Indiarvm Apostoli Libri Qvatvor**

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1666

44. Xauer. robur in vitæ periculo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10854

pellī, admonente, si Bonzīj habitu non prohiberetur, iussurum quoque caput ei abscindi.

44 Extrusi aula ignominiosè fors; Fucarondoni, Bonziorum gentem susdèque evertit: templa occludere, cœnobiis nullum admittē; reiicere oblata munera, sacrificiis abstinere; urbem execratissimam, religiones temeratas, profanatam aulam, populum, omnia conclamant; vociferantur audax Regis consilium, non esse Fucarondoni dedecus, sed contemptum Deorum; ad Deos pronocant, & Deos appellant publici sacrilegij vindices, iamque nihil propius aberat, quàm ut sensu nimium acuto suarum superstitionum percitus populus arma corripere, nisi Rex clade Amangucciana etiamtum calente, ac Bonziorum nota perfidiâ cautior, crescentes motus providè compressisset: Lusitani tamen contra vim populi, Regis præsidio parum tuti, si fortè à Bonziis efferati ciues, aggredierentur Fucarondonum in eos vlcisci, optimum factu inter se iudicarunt, in navim sese recipere, & primis flatibus vela dare, utque id probarer Xaverius, & secum veniret plurimum rogarunt, sed negante illo se vlla ratione, fugientis in morem Funaiō exiturum, soli abire statuerunt: consensa iam navī, en illos acer sollicitat metus pro vita sancti Patris, quam sua cariùs diligebant, & accedente pudoris macula, quam essent in Indiam relaturi si desertum in eo discrimine reliquissent, communi consensu discessum differunt, mittuntque interea qui omnium nomine, precibus, & rationibus extorquere ex illo contenderet ut periculo subduceret sese, ex quo tanti sperare nihil posset, quod esset vita eius emendum: placuit omnibus ipsomet à Præfecto Odoardo Gama id munus obiri, ut viri auctoritas, adderet petitioni pondus. Pergit, urbem percurfat, de illo inquirat, demumque angustiis in adibus, cum octo neophytis reperit, qui prompti animo vnam quæcumque incideret, cum eo fortunam experiri, diuelli ab eius latere volebant: hic illi quæ suus in ipsum singularis dictabat affectus cum suorum votis, ac infimis precibus exponit; præsens præceptque periculum ingerit, terret vehementer, ne proditio Bonziorum, & seditio populi conceptum in omnes Lusitanos, in illo vno furorem expleret; spreuit hanc velut terriculam vir sanctus, nec inflecti valuit ut excederet Funaiō, & novos in Christo filios, paterno destitueret oculo & manu. Nec erat profectò vastum illud Xaverij pectus angustiarum illarum capax, ut qui Iaponiam per tot deliberatas mortes petiisset, tunc vitæ affectu è Iaponia fugeret, nam quale id sociis exemplum generosi, Deoque confisi roboris futurum fuisset, ab eo præsertim, à quo toties audissent, secum ex Europa tanquam pignus carissimum, illud à sancto suo Patre, ac Magistro Ignatio hæreditarium tulisse.

44
Xaver. robur
in vitæ peri-
culo.

Da timori

timoribus propriis timendum. Bonzj vero quorum audacia tam impru-
denter præsentem lacerabat, quas non strophas in eum absentem,
& commenturi, & aufuri? quantoque Religionis veræ dedecore?
prostratum à Fucarondono lucem deuitare; primo victum confi-
ctu, alterius aleam timuisse, ignominiam alteram probrumque fu-
gisse, præter quæ fuit & alia ratio Funaj fortiter consistendi, &
hanc verbis ipsius refero, vt ex ore Odoardi Gamæ excepta, &
scripta est [Esset, inquit, mi Domine, ac frater! esset ô vtinam!
tam fœlix mea fors, & hoc mihi daretur promereri, quod tu ca-
lamitosam vocas, pro Christo mori! foret hic beatitatis meæ apex.
Sed tam immerentem tantum boni non decet, ne tamen illo, cul-
pa mea fiam indignior, neque ego ad nauim, neque hinc om-
nino abiero, tametsi non essem ea fuga Christianitatem hanc te-
neram turpiter offensurus, nam si quod docui tam malignè ipse
præstitero, (est hæc exempli vis) ansam iis dederò, fallendi per-
fidè, quam obligarunt Deo fidem, cum me professi muneris vi-
derint desertorem: si enim te nauulo vectorum tuorum, iure cen-
ses obstringi, ad prohibendam ab iis iniuriam, eosque in tutum
nauim colligendos; Ego officij, haud paulò grandioris sanctioribus
vinculis auctoratus, refugiam, scilicet pro illo tam bono, & cle-
menti Deo lubens mori, qui pro me in cruce moriens, vitam mihi
sua morte immortalẽ emit, & has sanguinis reponendi quibus il-
li tenemur viçes mortalibus omnibus prædicauit?] hæc tam constan-
ti generositate Præfectus optimus adedò motus est, penitusque mu-
tatus, vt suasionibus abiectis quibus institerat, decreuerit ipsemet,
iisdem se casibus cum sancto Patre permittere, flocci pendens opu-
lentæ nauis, vitæque discrimen. Mentem in hanc partem fortiter ob-
firmata, redit Gama ad suos, consilium vocat mercatorum, &
militum; sancti Patris mentem exponit, ac suam; si qui ab eo
diuersa sentirent, & optarent; cum datæ fidei religione tene-
retur, eos Cantone Sinarum in portu sistere; edicit palàm se nauim
liberè omninò iis tradere, nihil ei nautarum, nihil nauarchorum,
aut militum deesse; irent Deo duce, quo vellent, se recta Fu-
nauim reuerri, paratissimum in vtrumque, cum P. Magistro Fran-
cisco, seu mori, seu viuere. Mirum! nemo vnus in tanto nume-
ro diuersa censuit. Fuitque omnium vna vox cum sancto viro per-
mansuros. Imò etiam quòd nauim, subitarios assultus veriti Figen-
si ex portu in maris ostia distulissent, eam loco priori restituerunt,
paucisque in ea relictis, ne prorsus incustodita videretur, cum
Præfecto omnes in urbem redeunt: triumphare hinc gaudio Chri-
stiani, stupere populus, homulum primo aspectu vilem, & ege-
state aspernandum, suis esse adedò pretiosum, vt eius gratia non
dubitarent caput periculis, mortique obicere, Bonzjis autem qui
ex Lu

ex Lusitanorum fuga, triumphalia sibi decreuerant; verba, fastusque detumere, viderique hoc in urbem eorum regressu tacitam iterari pro- uocationem: collectis nihilominus animis eorum aliqui ad Regem conueniunt, rogant interceptam cum Fucarondono concertationem integrari. Petitioni Rex non agrè annuit, dumtaxat his legibus utrimque obseruandis. Prima ut argumentis & rationibus, non cla- more, & conuictis pugnaretur; altera uteruis conuictus fuisset, su- peratum se fassus, placidè manus daret; eorum approbatio qui ad- essent, pro victoriæ iudice haberetur; sicubi aliquid restaret dubij, qui plura ferret suffragia, vinceret. Tertia ut esset cuius liberum legem amplecti Christianam, nec cuiquam propterea Bonziji nego- tium facerent. Quarta denique ut tum argumenta, tum solutiones non laciniosa, & erranti oratione vagarentur, sed formata pressaque stringerentur, peccantes in hac parte emendarentur ab arbitris, quorum etiamius foret capita ponere de quibus esset inter dispu- tantes quaerendum. Non placuere Bonziji hæc leges; enimvero indi- gnium videri homines laicos de sacris ferre sententiam, sed Rege nihil eorum querelis deferente, nec pugnae copiam aliis conditio- nibus annuente, patienter illas admiserunt: tempus in diem posterum dicitur; hora mane diei; campus regiae aula; iudices descripto nume- ro sapientissimi, grauissimique nobilium.

45 Adest igitur ad condictum Fucarondonus longam trahens cateruam Bonziorum, militari, quam disputatrici propterea; Rex sibi prudenter metuens, quatuor admissis, ceteros palatio exclusit, aiens fore illis opprobrio, si tantus in vnum explicaretur exerci- tus. Secutus Bonzium Xauerius vetare non potuit quin sibi splen- dido comitatu adessent Lusitani, margaritis aurisque vestium; offi- ciorum & munerum partibus, ac personis, & parua denique aulae pompa sanctum Patrem cingentes, quem nisi de genibus, & aper- to capite non alloquebantur, sic per medios Bonzios sese in re- giam contulit, disrumpente illos inuidia, cum ad eum videndum concursus ciuium plebisque cernerent, audirentque mutata iam mente inter se quaerere, hiccine ille est, mendicus, egens, fame ac miseris confectus, quem nostri nobis deformant Bonziji? utinam par huic fortuna, nostros liberos maneat, & de iis Bonziji peio- ra etiam quam de illo latrent, vruntur inuidia; sed huic hono- ri quid opponant? quo illum sui, nobilissima, & fortissima na- tio, afficiant: ferme idem, illo regiam intrante Rex ipse prospiciens accedentem, recoluit, quod ei saepius infusurrauerant Bonziji, cons- pecto Xauerio subsultatum ei nausea stomachum: nec dissimula- uit aulicis pudorem praebita nugis tam stolidis fidei. Postremo etiam de illo ea vidit, audiuitque Fucarondonus, ut velut syderatus, Bonziji quatuor sociis immurmuraret, praesagite sibi animum grande aliquod

45
Iterata cum
Fucarondono
disputatio.